

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 511/2017-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. augusta 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészáros (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a obchodnej spoločnosti BRILANT, a. s., Námestie slobody 25, Humenné, zastúpených advokátkou JUDr. Monikou Ilčíšínovou, Advokátska kancelária, Herlianska 547, Vranov nad Topľou, vedené pod sp. zn. Rvp 1253/2017 a sp. zn. Rvp 1254/2017 vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1/2006 a jeho rozsudkom z 25. septembra 2013, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 4/2017 a jeho rozsudkom zo 14. februára 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť [REDAKOVANÉ] vedenú pod sp. zn. Rvp 1253/2017 a sťažnosť obchodnej spoločnosti BRILANT, a. s., vedenú pod sp. zn. Rvp 1254/2017 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1253/2017.

2. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] a obchodnej spoločnosti BRILANT, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 10. júla 2017 osobne do podateľne doručené sťažnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“) a obchodnej spoločnosti BRILANT, a. s. (ďalej aj „sťažovateľka“, spolu aj „sťažovatelia“), vedené pod sp. zn. Rvp 1253/2017 a sp. zn. Rvp 1254/2017 vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1/2006 a jeho rozsudkom z 25. septembra 2013, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 4/2017 a jeho rozsudkom zo 14. februára 2017.

2. Z oboch sťažností zhodne vyplýva, že Slovenská republika – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalobkyňa“) sa žalobou doručenou okresnému súdu domáhala (po viacerých úpravách žaloby) určenia absolútnej neplatnosti prevodu 647 ks akcií spoločnosti TRANSPETROL, a. s., uskutočneného v rámci exekúcie. Sťažovateľ vystupoval v konaní ako žalovaný 6, kým sťažovateľka ako žalovaná 2.

3. Rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 1/2006-1151 z 25. septembra 2013 bolo žalobe sčasti vyhovené a sčasti bola zamietnutá.

4. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 608/2013 zo 17. apríla 2014 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

5. Na základe dovolania sťažovateľov uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 906/2015 z 27. októbra 2016 bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

6. Novým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 4/2017 zo 14. februára 2017 bol rozsudok okresného súdu opätovne potvrdený. Sťažovateľom bol rozsudok krajského súdu doručený 9. mája 2017.

7. Právne závery okresného súdu a krajského súdu sťažovateľa považujú za nezlučiteľné s ústavou a dohovorom z viacerých dôvodov.

8. Podľa názoru sťažovateľov postupom krajského súdu došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu, pretože bol porušený princíp právnej istoty vytvorený nezmeniteľnosťou právoplatných súdnych rozhodnutí, a to porušením zásady res iudicata (prekážka veci rozsúdenej). Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ v rámci exekúcie nadobudol 86 ks akcií spoločnosti TRANSPETROL, a. s., a sťažovateľka 98 ks týchto akcií. Exekúcia bola právoplatne a s definitívnou platnosťou skončená, o čom svedčí potvrdenie Okresného súdu Vranov nad Topľou, podľa ktorého konajúci súdny exekútor vrátil poverenie na vykonanie exekúcie. Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky podané proti exekúcii bolo rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. MCdo 2/99 z 28. februára 2001 zamietnuté. Dôvodnosť zamietnutia mimoriadneho dovolania ústavný súd potvrdil nálezom č. k. II. ÚS 159/07-37 z 11. decembra 2007.

Na základe uvedeného sú sťažovateľa toho názoru, že najmä vzhľadom na nález ústavného súdu došlo k porušeniu zásady res iudicata.

Sťažovateľa poukázali tiež na to, že následne po náleze ústavného súdu najvyšší súd v niekoľkých svojich uzneseniach právny názor ústavného súdu akceptoval, resp. považoval za smerodajný.

9. Sťažovateľa namietajú porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj pre porušenie zásady „ultra petitum“. Podľa nich ide o to, že navrhované znenie rozsudku (petit) žalobkyňa v priebehu konania žiadala upraviť oproti pôvodnému zneniu vyplývajúcejmu zo žaloby dvomi podaniami smerujúcimi ku spresneniu pôvodného žalobného petitu. Podľa posledného spresnenia (doručeného okresnému súdu 10. októbra 2011) žalobkyňa požadovala určiť absolútnu neplatnosť prevodu 647 ks akcií spoločnosti TRANSPETROL, a. s., uskutočneného v rámci exekúcie, ako aj absolútnu neplatnosť záložných zmlúv

z 9. októbra 1998 uzatvorených inter alia aj so sťažovateľmi. Napriek tomu však uznesením okresného súdu č. k. 12 C 1/2006-1060 z 27. apríla 2012 bola zmena žaloby síce pripustená, avšak v odlišnom znení, a to tak, že zmluvy o kúpe a predaji zaknihovaných cenných papierov, na základe ktorých došlo k prevodu 647 ks akcií spoločnosti TRANSPETROL, a. s., sú neplatnými právnymi úkonmi.

Podľa názoru sťažovateľov je už na prvý pohľad zrejmé, že výrok uznesenia okresného súdu, ktorým pripustil zmenu žaloby, je absolútne odlišný od zmeny, vykonanie ktorej požadovala žalobkyňa. Žalobkyňa totiž v konečnom dôsledku žiadala, aby súd určil, že absolútne neplatný je samotný prevod 647 ks akcií a nie zmluva o kúpe a predaji zaknihovaných cenných papierov.

Sťažovatelia namietajú, že rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 1/2006-1151 z 25. septembra 2013, napriek žalobkyňou navrhovanej zmene petitu, bolo rozhodnuté o neplatnosti zmlúv o kúpe a predaji zaknihovaných cenných papierov, nie teda o neplatnosti prevodu 647 ks akcií.

Keďže ani uznesenie o pripustení zmeny žaloby, ale ani rozsudok vo veci samej nekorešpondujú so žalobkyňou navrhovanou zmenou petitu, podľa sťažovateľov tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Celý tento postup, ako aj samotné meritórne rozhodnutie je zmätočné. Okresný súd mal na základe podaní žalobkyne rozhodnúť o neplatnosti prevodu 647 ks zaknihovaných akcií a nie o neplatnosti zmlúv o kúpe a predaji zaknihovaných akcií. Podľa presvedčenia sťažovateľov došlo preto k prekročeniu rámca konania vymedzeného žalobkyňou, v dôsledku čoho okresný súd a krajský súd rozhodli mimo rámca žalobkyňou vymedzeného predmetu konania.

10. Sťažovatelia namietajú ďalej aj porušenie základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Poukazujú pritom na konštatovanie krajského súdu, podľa ktorého „Žalovaný ██████████ v odvolaní žiadal s poukazom na § 205 ods. 2 písm. a) a f) O.s.p., pre odňatie možnosti konať ako aj pre právne posúdenie zrušiť rozsudok a vrátiť vec na ďalšie konanie. Tak ako predchádzajúci odvolateľ rozoberá ustanovenie § 119 O.s.p. s tým, že žalovaný v 6. rade pracuje v Nemecku

a na preberanie poštových zásielok počas svojej neprítomnosti splnomocnil svoju manželku [REDACTED], keďže on bol v cudzine, napísala manželka žalovaného v 6. rade list súdu, ktorým ho ospravedlnila, nič nebránilo ďalej konať a údajne sa ospravedlniť manželke žalovaného v 6. rade zo strany súdu, resp. zaslať cez manželku tomuto žalovanému predvolanie do Nemecka.“. Sťažovatelia poukazujú na fakt, že v skutočnosti manželka sťažovateľa nikdy nenapísala okresnému súdu, že „nič nebránilo ďalej konať a údajne sa ospravedlniť manželke žalovaného v 6. rade zo strany súdu, resp. zaslať cez manželku tomuto žalovanému predvolanie do Nemecka“. Sťažovatelia tvrdia, že nikde v spise sa takéto tvrdenie nenachádza a krajský súd si toto znenie vymyslel. Naopak, podľa názoru sťažovateľa krajský súd sa jeho odvolaním vôbec nezaoberal a zrejme ho ani nečítal. Inak by totiž zistil, že sťažovateľ v skutočnosti v odvolaní uviedol, že keďže pracuje v Nemecku, okresný súd nemohol požiadať jeho manželku, aby oznámila súdu jeho adresu v Nemecku a on by na pojednávanie pricestoval a osobne sa ho zúčastnil, resp. by si zvolil právneho zástupcu. Krajský súd by z odvolania tiež zistil, že sťažovateľ namietol tvrdenie okresného súdu, podľa ktorého mal zaslať písomný súhlas s uskutočnením pojednávania v jeho neprítomnosti. V sťažnosti sa napokon uzatvára, že žiadny takýto súhlas sťažovateľ okresnému súdu nezaslal a ani sa v spise nenachádza.

11. Krajský súd ďalej uvádza: „*Taktiež pri dokazovaní v posudzovanej veci súd prvej inštancie riadne vypočul strany sporu, svedkov v konaní a oboznámil sa s listinnými dôkazmi, ani jedna zo strán sporu nemala spôsobený nezákonným postupom zásah do svojich práv (napr. právo na súkromie a pod.)*“. Sťažovatelia však poukazujú na protirečivosť tohto tvrdenia, pretože okresný súd na jednej strane vec prerokoval v ich neprítomnosti a na druhej strane krajský súd tvrdí, že „*súd prvej inštancie vypočul strany sporu...*“.

12. Sťažovatelia namietajú aj svojvoľný postup okresného súdu v prípade vykonaného písomného dôkazu predloženého žalobkyňou 16. septembra 2013 označeného ako „*Vyjadrenie žalobcu k pretrvávajúcemu naliehavému právnomu záujmu na určení neplatnosti právnych úkonov*“. Tento dôkaz okresný súd vyhodnotil a použil pri odôvodnení rozsudku, avšak sťažovateľom ho doručil až spolu s rozsudkom. Je pochopiteľné, že tým znemožnil sťažovateľom vyjadriť sa k nemu, keďže okresný súd konal a rozhodol v ich

neprítomnosti. Aj keby sťažovatelia boli na pojednávaní 25. septembra 2013 prítomní a okresný súd by im krátkou cestou uvedený dôkaz doručil, nebolo by podľa ich tvrdenia možné spravodlivo od nich požadovať, aby sa k dôkazu hneď na pojednávaní vyjadrili, zvlášť, ak má tento písomný dôkaz rozsah piatich strán.

13. Sťažovatelia tiež poukazujú na to, že krajský súd v rozsudku uvádza, že „*Odvolaací súd sa s námietkou žalovaného Brilantu, a. s. vyporiadal ohľadne neprítomnosti z dôvodu choroby a v súvislosti s vyjadrením ošetrojúceho lekára poukazuje na to, že so zreteľom na § 101 ods. 2 O.s.p. súd prvej inštancie postupoval správne, a to aj vzhľadom na čl. 48 ods. 2 Ústavy SR (odvolanie [redacted] proti rozsudku). Súd prvej inštancie nemal čo odročovať pojednávanie, pekne opisuje síce vo svojom odvolaní aj žalovaný Tradeunion s.r.o., že nesúhlasí so závermi súdu, keď pojednával v neprítomnosti žalovaných v 2., 3., 4., 5., 6., 7. rade, atď., ale súd nemá inú možnosť ako vec prejednať.*“. Ďalej krajský súd uvádza: „*O.i. žalovaný v 2. rade sa z pojednávania ospravedlnil z dôvodu práceneschopnosti konateľa spoločnosti preukázanej vyjadrením ošetrojúceho lekára, nemôžu sa preto žalovaní ohradzovať voči konaniu súdu, ktorý dôvod na odročenie pojednávania vo vzťahu k dôležitosti prejednaní veci nepovažoval za dostatočný, lebo za žalovaného v druhom rade mohli samostatne konať ďalší dvaja konatelia spoločnosti (resp. zapísaná osoba nepreukázala, že tretia osoba o údajoch zápisov spoločnosti vedela).*“. Sťažovatelia opäť poukazujú na svojvoľný a zjavne nedôvodný záver okresného súdu pri zisťovaní skutkového stavu. Nie je podľa nich možné, aby súd zisťoval skutočnosti zapísané v obchodnom registri z internetového výpisu z obchodného registra. Je nepochopiteľné, že okresný súd si nevyžiadal kópie originálov z obchodného registra, aby si mohol overiť tvrdenie sťažovateľky, že jej jediným štatutárnym zástupcom je [redacted]. Rovnako zjavne nedôvodný je podľa sťažovateľov aj záver týkajúci sa potvrdenia ošetrojúceho lekára, podľa ktorého [redacted] pre pretrvávajúci nepriaznivý zdravotný stav nie je spôsobilý pri úradných úkonoch. Žiadny právny predpis totiž neustanovuje presné znenie vyjadrenia ošetrojúceho lekára a z vyjadrenia nepochybne vyplýva, že zdravotný stav [redacted] neumožňoval jeho účasť na pojednávaní.

14. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp.zn. 5Co/4/2017 a Okresný súd Košice II v konaní pod sp.zn. 12C 1/06 porušili základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Zrušuje Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 5Co/4/2017 zo dňa 14.02.2017 a Rozsudok Okresného súdu Košice II sp.zn. 12C 1/06 zo dňa 25.09.2013 a vracia vec v rozsahu zrušenia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania v sume 312,34 Eur, ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť právnenému zástupcovi JUDr. Monike Ilčíšinovej, advokátke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

15. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp.zn. 5Co/4/2017 a Okresný súd Košice II v konaní pod sp.zn. 12C 1/06 porušili základné právo spoločnosti BRILANT a.s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Zrušuje Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 5Co/4/2017 zo dňa 14.02.2017 a Rozsudok Okresného súdu Košice II sp.zn. 12C 1/06 zo dňa 25.09.2013 a vracia vec v rozsahu zrušenia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti BRILANT, a.s. priznáva náhradu trov konania v sume 312,34 Eur, ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť právnenému zástupcovi JUDr. Monike Ilčíšinovej, advokátke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

16. Podľa zistenia ústavného súdu obaja sťažovatelia podali 10. júla 2017 na okresnom súde dovolanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 4/2017 zo 14. februára 2017.

II.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

19. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Civilného sporového poriadku.

Podľa § 166 ods. 1 prvej vety Civilného sporového poriadku v záujme hospodárnosti konania súd spojí na spoločné konanie také konania, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s ustanovením § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane ustanovenie § 166 Civilného sporového poriadku.

Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol o spojení oboch vecí na spoločné konanie (bod 1 výroku uznesenia).

20. Sťažnosti bolo potrebné následne odmietnuť, lebo na rozhodnutie o nich vo vzťahu k okresnému súdu nie je daná právomoc ústavného súdu a vo vzťahu ku krajskému súdu sú neprípustné (bod 2 výroku uznesenia).

21. Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

V danej súvislosti treba poznamenať, že sťažovatelia využili právo podať proti rozsudkom okresného súdu odvolanie, preto ústavný súd ich sťažnosti v tejto často odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

22. Podľa zistenia ústavného súdu podali obaja sťažovatelia 10. júla 2017 dovolanie proti rozsudku krajského súdu (i keď túto skutočnosť ústavnému súdu neuviedli). Znamená to, že toho istého dňa podali tak dovolanie na okresný súd, ako aj sťažnosť na ústavný súd, pričom obe podania smerujú proti tomu istému rozsudku krajského súdu.

Ústavný súd už vyslovil názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 145/2010, IV. ÚS 195/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 167/2010, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 195/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude v takýchto prípadoch

považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, ale s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú (m.m. IV. ÚS 453/2010; porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. 11. 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal predmetnými sťažnosťami pred rozhodnutiami najvyššieho súdu o podaných dovolaniach, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd podanými sťažnosťami proti napadnutým rozsudkom krajského súdu meritórne nezaoberal, ale ich v tejto časti podľa zásady ratio temporis odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Berúc do úvahy všetky uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. augusta 2017